

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาเยาวชนในด้านการศึกษายุคดิจิทัล*

APPLICATION OF THE PRINCIPLES OF IDDHIPADA FOR YOUNG PEOPLE IN DIGITAL EDUCATION

พระอดิศักดิ์ วิชิต, พระณัฐพล ชยวุฒโฒ, วิชิต ศิริ*, พระครูบวรชัยวัฒน์

Phraadisak Vichitoo, Phranattapol Chayawuttoo, Wichit Siri, Phrakru Bowonchaiwat

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author Email: mariochaisongkram101@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาไทยในยุคดิจิทัลเป็นการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนต้องสามารถรับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา สิ่งสำคัญ คือ การให้เด็กเยาวชนได้รับการพัฒนาครบทุกทักษะที่เด็กต้องใช้ในโลกอนาคตได้ เยาวชนถือเป็นรากฐานและอนาคตของชาติ การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนคนรุ่นใหม่ทั้งด้านความสามารถในการเรียนรู้และควบคู่กับคุณธรรมเป็นระบบที่สร้างศักยภาพของเยาวชนให้เกิดการบ่มเพาะคน เพื่อที่จะให้เป็นคนหรือประชากรที่ขับเคลื่อนสังคมได้ และสิ่งที่เห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งอันดับแรกมากที่สุด ก็คือ “ระบบการศึกษา” จึงเกิดคำถามต่อว่าเราจะพัฒนาคนให้อยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีสุขและเพิ่มทักษะที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตของยุคดิจิทัลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอยู่ดีมีสุขทั้งร่างกายและสุขภาพใจ ซึ่งในเรื่องการพัฒนาสังคมเยาวชนต้องมีความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างนวัตกรรมและต่อยอดนวัตกรรมทางการศึกษาที่ไม่มีขีดจำกัด ให้เยาวชนคนใดที่อาจตกหล่นจากการพัฒนาได้มีโอกาส ดังนั้น การลงทุนในด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่จะช่วยขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมและด้านต่าง ๆ ในอนาคตต่อไปโดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น ตามหลักอิทธิบาทธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาเยาวชนในโลกยุคดิจิทัลให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น นักเรียนควรปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนการทำงานให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้สวดไว้อย่างแยกคลาย ประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักอิทธิบาท 4, พัฒนาเยาวชน, การศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

Thai education in the digital age is an education in which teachers and students must always accept changes. It is important for young people to fully master all the skills that children need in the future world. Young people are the foundation and future of the country; Develop the potential of the younger generation, whether in learning ability or in combination with morality; It is a system to cultivate the potential of young people; In order to make them become the driving force of society, the most important thing they see is the "education system". Therefore, the question arises: How can we make people live a happy life in the 21st century and

* Received January 17, 2024; Revised January 25, 2024; Accepted January 27, 2024

improve their skills necessary for living in the digital era, so as to produce high-quality learning and make them physically and mentally healthy? Among them, in terms of social development, young people must master all aspects of knowledge, strengthen innovation, and realize the infinite peak of educational innovation. Any young people who may fall into development urgently need to invest in high-quality human resources of young people and young people to help promote the country to achieve its future economic and social goals. The specific way is to successfully develop education by applying the principle of Iddhipada, and further develop education in the digital world according to the principle of Iddhipada. Through effective learning, Students should follow the 4 principles of Iddhipada, which is a guideline for learning to work successfully that the Lord Buddha had carefully heard. It consists of 4 principles of practice, namely chanda, viriya, citta, and vimansa. All 4 of them continuously support each other. No one of them can be lacking in order to make us successful in life and work according to our hopes and goals. important “The 4 Iddhipāda principles” do not arise in isolation from other dharma principles, which are holistic and interconnected. Buddhist principles are a framework for organizing learning and driving learning for students to learn according to Buddhism. How to use it to solve problems and improve the lives of students.

Keywords: Application, Principles of Iddhipada 4, Youth Development, Education, Digital Age

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่จะสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เพื่อเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วของโลกยุคดิจิทัลโดยพื้นฐานของสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อที่จะให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและโลกอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจะส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา The Active ขวนศึกษารายละเอียดว่า แผนพัฒนาประเทศฉบับใหม่ จะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงประเทศไปในทิศทางใดบ้าง ผ่านมุมมองของ “อีไท่ กิรติพงศ์ไพบูลย์” ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ และ “วันฉัตร สุวรรณกิตติ” รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือสภาพัฒน์ “แผนไม่ใช่กฎหมาย แต่แผนเป็นตัวนำทางประเทศในการเดินทางพัฒนาไปอีก 5 ปีข้างหน้า แผนจะมีกลไกบางอย่างที่ทำงานกับระบบงบประมาณของประเทศ ตัวระบบงบประมาณนี้จะพิจารณาสาระสำคัญของแผนด้วยการที่หน่วยงานต่าง ๆ จะเขียนโครงการอะไรก็จะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดที่อยู่ในแผนด้วย งาน เงิน คน ต้องไปด้วยกัน เพราะฉะนั้นแผนจึงต้องบูรณาการทั้งสามเรื่องนี้”

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยียุคดิจิทัลกับการดำรงชีวิตนวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบอินเทอร์เน็ตก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แม้ปัจจุบันนี้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่พยายามตีความและอธิบายด้วยเทคโนโลยี มีนักคิดบางท่านพยายามอธิบายหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเพื่อให้เชื่อมโยงกับโลกแห่งวิทยาศาสตร์สังคมเทคโนโลยียุคดิจิทัลนี้ เราปฏิเสธกันไม่ได้ว่าเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สังคมต้องสัมพันธ์กับเทคโนโลยี (พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวรากุล), 2561)

หลักพุทธวิธีเพื่อการพัฒนาเยาวชนให้มุ่งสู่ความสำเร็จ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าได้ตรัสหลักพุทธวิธีการบริหารอันจะเป็นแนวทางในการบริหารให้บรรลุเป้าหมาย อันประกอบด้วยหลักธรรม ที่เรียกว่า อธิติบาท 4 ซึ่งปรากฏในสุตตันตปิฎกที่ขนิทาย มหาวรรค ว่า “พระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงบัญญัติอธิติบาท 4 ประการนี้ และเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ชำนาญในเรื่องความสำเร็จ เพื่อพลิกแพลงให้ความสำเร็จ” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) อธิติบาท 4 จึงเป็นหลักธรรมที่เป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี 4 ประการ คือ 1) ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักที่จะทำในสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาที่จะทำให้ได้ผลยิ่ง ๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ (ความเพียร) คือ ขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3) จิตตะ (ความคิดมุ่งไป) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยให้ใจเกิดความฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ 4) วิมังสา (ความไตร่ตรองหรือทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบหาข้อที่บกพร่องในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผนวัดผลคิดค้นหาวิธีแก้ไขปรับปรุง อธิติบาท 4 นี้จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาเยาวชนในการศึกษายุคดิจิทัล วิทย วิชาแพทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลัก อธิติบาท 4 ไว้ดังนี้ องค์ประกอบของ อธิติบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ คือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ คือ ความเพียรหมั่นประกอบสิ่งนั้น 3) จิตตะ คือ ความเอาใจฝึกใฝ่สิ่งนั้น 4) วิมังสา คือ การหมั่นไตร่ตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น สรุปว่า อธิติบาท 4 หมายถึง หลักธรรมที่ปฏิบัติเพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานต่าง ๆ ตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วยฉันทะ (ความ พยายาม) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิด) และวิมังสา (ความไตร่ตรอง) (วิทย วิชาแพทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2544)

ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาด้านการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านเครื่องมือดิจิทัลนับว่าเป็นนวัตกรรมที่เข้าถึงเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว เช่น Facebook (เฟสบุ๊ก) LINE ไลน์ ยูทูป ทวิตเตอร์และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่สะดวกต่อการเข้าถึงของเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ตโฟน แท็บเล็ต หรือแม้กระทั่งบนเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนของคุณครู เพราะเหตุนี้พระพุทธศาสนาจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลที่เกิดขึ้น เพื่อให้พัฒนาปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ภายใต้บทบาทของการประยุกต์เอาหลักธรรมนำมาเผยแผ่ให้เหมาะสมกับเยาวชนยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีกระบวนการพัฒนาเยาวชนที่เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพัฒนาตนและประเทศชาติซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาศึกษาเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

การศึกษาในยุคดิจิทัล

ไพโรจน์ ชินศิริประภา กล่าวว่า การสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน Constructionism เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสามารถ เข้าถึงงานที่ผู้สอนได้มอบหมาย โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการปฏิบัติจริงช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงงานที่ผู้สอนได้มอบหมาย และผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่สนใจได้อย่างลึกซึ้ง และยัง สามารถพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถเข้าถึงงานที่ผู้สอนได้มอบหมายไปสู่ผู้เรียนได้ ตลอดชีวิต (ไพโรจน์ ชินศิริประภา, 2550)

Hogan กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์ในหลักสูตรและการเรียนการสอน จากวิวัฒนาการของสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และเป็นที่ยอมรับในการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมทุกกลุ่ม ดังนั้น จึงมีการนำมาทดลองใช้ในการศึกษา การเรียนรู้ จากสื่อประเภทดังกล่าวนี้ ซึ่งเหตุผลบางประการสำคัญของการนำเอาสื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social Media มาใช้ร่วมกันในหลักสูตรและการเรียนการสอนนั้น มีหลายแบบ แต่มีเหตุผล 2 ประการสำคัญ ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า 1) สื่อสังคมออนไลน์ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำให้ผู้เรียนมีอิสรภาพ ในการค้นหาความรู้มากขึ้น ซึ่งการนำเอาสื่อประเภทรูปนี้เข้ามาใช้ในโรงเรียน จะสนองต่อจุดประสงค์

และเป้าหมายของผู้เรียนได้ 2) การนำเอาสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในสถานศึกษาเป็นการเพิ่มช่องทาง และมีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียน ที่จะสามารถพัฒนารูปแบบการสื่อสารได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะ การสื่อสารและการใช้เว็บไซต์ อีกทั้งเป็นระบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับต้นได้อีกด้วย (Hogan M.J., 2005)

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในระบบของการศึกษา เรียกได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ที่จะช่วยให้การศึกษามีการพัฒนาและเติบโตไปในวงกว้าง ซึ่งมีข้อดี ก็คือ เป็นการลดความเหลื่อมล้ำโอกาสทางการศึกษาได้เป็นอย่างมาก โดยสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ตนเอง เทคโนโลยีถูกนำมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางรากฐานในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ตั้งแต่เริ่มมีการนำเทคโนโลยีแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาประเทศไทยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการจัดการศึกษาภายใต้บริบท โดยเน้นการศึกษาในยุคดิจิทัลในการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมพันธกิจหลักที่สำคัญเป็นแหล่งปัญญาของสังคมที่มีพันธกิจเป็นที่ยอมรับในระดับสากลและการเรียนในยุคดิจิทัลยังต้องมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จากบทความเรื่องทักษะของคนในยุคดิจิทัลได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาในยุคดิจิทัลที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต (อติพร เกิดเรือง, 2560)

การใช้สื่อโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ในยุคที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านการศึกษารวมถึงการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไปจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนสู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ธิญา แสงตันชัย ได้กล่าวว่า สื่อการศึกษา หมายถึง วัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอนซึ่งอาจเป็นรูปแบบวิธีการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้เทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง การใช้สื่อดิจิทัลอุปกรณ์ รวมถึงเทคนิคการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อื่น ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบและส่งเสริมระบบการเรียนการสอนโดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) อุปกรณ์หรือเครื่องมือ ได้แก่ กล้องถ่ายรูปชุดคอมพิวเตอร์ชุดโปรเจคเตอร์ โทรทัศน์และชุดเครื่องเสียง และ
- 2) วิธีการ ได้แก่ กิจกรรมการสาธิต ทดลองต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีระบบการนำมาบูรณาการให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ การที่ครูผู้สอนจะบูรณาการเครื่องมือทางเทคโนโลยีจะต้องมีการวางแผนการใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ดังนั้น การสอนที่ดีต้องมีการวางแผนอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะการใช้สื่อและเทคโนโลยีการวางแผนการสอนที่ใช้สื่อการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีร่วมด้วย เรียกว่า “ASSURE Model” ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียนการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นการวิเคราะห์เพื่อครูผู้สอนจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนมากน้อยเพียงใด 2) การระบุมাত্রฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (State Standards and Objectives) การระบุมাত্রฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้และตั้งขึ้นเพื่อคาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถบรรลุถึงสิ่งใด หรือมีความสามารถใหม่อะไรบ้างในการเรียนนั้น การตั้งหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนนี้ 3) การเลือกวิธีการใช้เทคโนโลยีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ (Select Strategies, Technology, Media, and Materials) การเลือกวิธีการ เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
- 4) การใช้เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอน (Utilize Technology, Media, and Materials) การใช้เทคโนโลยี สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอนเป็นขั้นของการปฏิบัติจริง 5) การให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนอง (Require learners' participation) การให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนองเป็นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้เรียนจะมีการตอบสนองหรือไม่และมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับ

สื่อการสอนที่นำมาใช้ สื่อการสอนบางชนิดเมื่อใช้แล้วจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากกว่าสื่อการสอนชนิดอื่น เช่น การให้อ่านข้อความในหนังสือหรือดูรูปจะทำให้ผู้เรียนมีการอภิปรายจากสิ่งที่อ่านหรือเห็นผู้เรียนย่อมมีการตอบสนองที่เกิดขึ้นได้ทันทีและง่ายกว่าการให้รับชมภาพยนตร์ ทั้งนี้ เพราะการรับชมภาพยนตร์ควรจะต้องดูให้จบเรื่องก่อนแล้วจึงอภิปรายซึ่งจะดีกว่าการหยุดดูที่ช่วงแล้วอภิปราย เพราะจะทำให้มีการขัดจังหวะเกิดความไม่ต่อเนื่องในการรับชมอาจจะทำให้ไม่เข้าใจหรือจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถมีการตอบสนองโดยเปิดเผย (Overt Response) โดยการพูดหรือเขียนและการตอบสนองภายในตัวผู้เรียน (Covert Response) โดยการท่องจำหรือคิดในใจ เมื่อผู้เรียนมีการตอบสนองแล้วครูผู้สอนควรให้ผลย้อนกลับทันทีเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่า ตนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องหรือไม่ การเรียนการสอนโดยการให้ทำแบบฝึกหัด การตอบคำถาม การอภิปราย หรือการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองและได้รับการเสริมแรงระหว่างการเรียนได้เป็นอย่างดี 6) การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข (Evaluation and Revise) ครูผู้สอนสามารถประเมินผลการจัดการเรียนรู้ได้ (ธัญภา แสงตันชัย, 2561)

จะเห็นได้ว่าจากเครื่องมือ ASSURE model จะเน้นถึงการวางแผนการใช้สื่ออย่างเป็นระบบในสภาพของห้องเรียนจริงเพื่อให้ผู้สอนสามารถนำรูปแบบจำลองนี้ มาใช้วางแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากผู้สอนสามารถ ดำเนินการได้ตามกระบวนการได้ถูกต้องทุกขั้นตอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ ASSURE Model หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าเป็นรูปแบบจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้ของรายบุคคล เนื่องจากเน้นการจัดเตรียมสื่อหลากหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองผู้เรียนที่ผู้สอนได้วิเคราะห์แล้วว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร อีกทั้งเน้นการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลการเรียนการสอน เน้นการวัดผลทั้งกระบวนการเรียนการสอนว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ไม่ได้เน้นมุ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างเดียว

ยุคดิจิทัลกับปัญหาทางการศึกษาของเยาวชนไทย

ประเทศไทยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกยุทธศาสตร์ชาติ 2561 มีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “เยาวชน” ไว้ดังนี้ เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ขณะที่ วิจารย์ พานิช ได้กล่าวว่า เยาวชนไทยแลนด์ 4.0 เป็นช่วงวัยของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เกิดเติบโตขึ้นมาบนสังคมที่ไหลเททางวัตถุและเทคโนโลยี โดยเป็น Gen Y และ Gen Z ซึ่งมีความถนัดด้านเทคโนโลยีและเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีได้ดีกว่ากลุ่มคนรุ่นอื่น โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายกับการนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทั้งจากการทำงานและการประกอบกิจกรรมอื่นในสังคม เช่น การเรียนหรือความสามารถในการทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน และสอดคล้องกับคำที่กล่าวว่า “เด็กในวันนี้ คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้า” การปฏิรูปหลักสูตรของการศึกษาเป็นอีกเรื่องที่สำคัญในการที่จะสร้างกรอบที่กำหนดวิสัยทัศน์และเป็นแนวทางในการที่กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และผลลัพธ์รวมถึงความคาดหวังให้เกิดขึ้นได้กับนักเรียนทั่วประเทศ ดังนั้น จะเห็นว่ากระบวนการปฏิรูปหลักสูตรของการศึกษาจึงควรจะไปเพื่อการปลูกฝังความรู้ ทักษะประสบการณ์ ทศนคติที่ตีรวมถึงค่านิยมต่าง ๆ

ที่เยาวชนจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดมีเพื่อจะ让他们เติบโตได้โดย ไม่ใช่แค่ในโลกปัจจุบันเท่านั้น แต่ได้รวมถึงอนาคตข้างหน้าผ่านกระบวนการดังกล่าว และการใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของตน รวมทั้งต้องตอบสนองต่อเป้าหมายและความคาดหวังในการพัฒนาของประเทศผ่านกระบวนการที่ทุกคนมีส่วนร่วมตอบสนอง

ร่วมกับความต้องการของเยาวชนอีกทั้งสามารถพัฒนาทักษะที่ดีตามความต้องการให้เกิดขึ้นได้ โดยอาศัยกระบวนการการเรียนรู้ที่สอดคล้องของผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาได้นำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตที่เป็นที่ต้องการรวมถึงความพร้อมของระบบการพัฒนาบุคลากรในทางการศึกษาและความเชื่อมั่นของบุคลากรครูที่จะปฏิบัติตามแนวทางเป็นที่สำคัญต่อความสำเร็จเพื่อนำหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะความสามารถผู้เรียนไปปฏิบัติจริง ดังนั้น เราจึงให้โอกาสบุคลากรทางการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมถึงกระบวนการปฏิรูปหลักสูตรตั้งแต่เริ่มต้นที่จะได้เดินตามในขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนั้น ครูควรได้รับการสนับสนุนเพื่อแนวทางใหม่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและเป็นการเข้าถึงทรัพยากรและองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการสร้างสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนให้อำนวยต่อการพัฒนาทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ และการมีกิจกรรมร่วมกันเนื่องจากกระบวนการสอบและการประเมินผลในระดับของประเทศในปัจจุบันไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อภายใต้กรอบแนวคิดที่ต้องการพัฒนาทักษะความรู้และสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งนี้ การประเมินผลควรจะเป็นการวัดสมรรถนะและความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ของผู้เรียนและควรเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นตลอดปีการศึกษา

หลักอิทธิบาท 4 กกับการศึกษายุคดิจิทัล

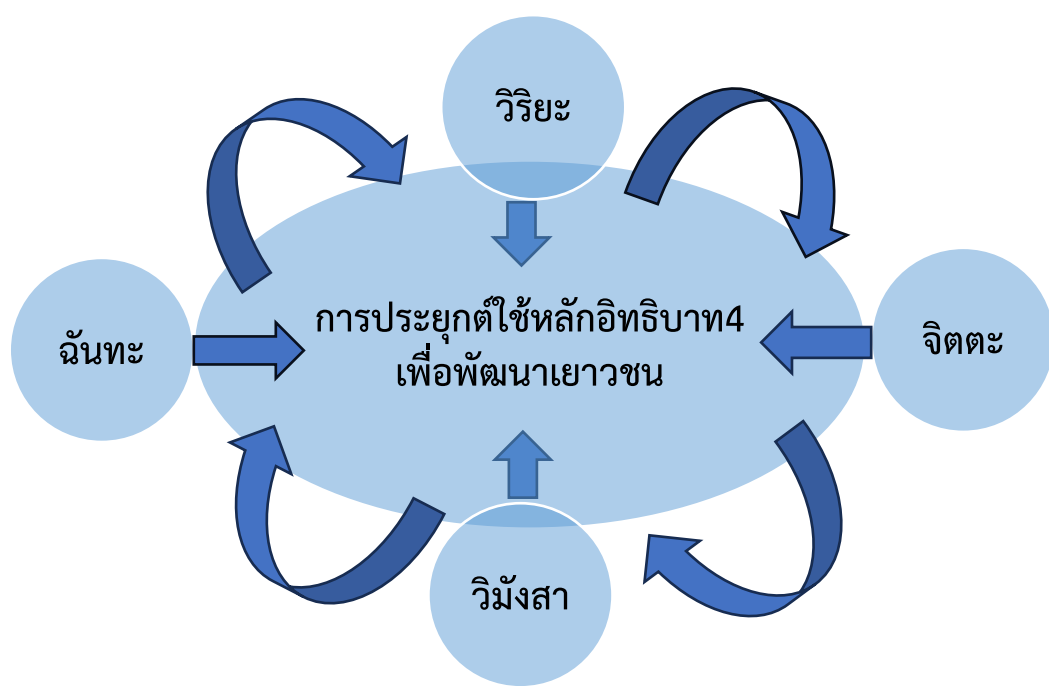
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) กล่าวว่า ในการที่จะต้องพัฒนาบุคลากรครูและนักเรียน ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีความพอใจ มีความขยันขันแข็ง มีความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2552)

พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึง หลักอิทธิบาท แยกออกเป็น อิทธิ แปลว่า ความสำเร็จ บาท แปลว่า ฐานเชิงรอง ดังนั้น อิทธิบาท จึงแปลว่า รากฐานแห่งความสำเร็จ มี 4 อย่าง คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา (พุทธทาสภิกขุ, 2537) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวถึง หลักอิทธิบาท แปลว่า ธรรมเครื่องให้ถึงอิทธิ (ฤทธิ์หรือความสำเร็จ) หรือธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ หรือทางแห่งความสำเร็จ มี 4 อย่าง ได้แก่ ฉันทะ (ความ พื่อใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) และวิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) แปลให้จำง่ายตามลำดับว่า มีใจรัก พากเพียรทำเอาจิตฝึกใฝ่ใ้ปัญญาสอบสวนวิมังสา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2549) ราชบัณฑิตยสถาน ได้กล่าวถึงผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนกิจการงานให้ถึงความสำเร็จ อันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ อิทธิบาท 4 ฉันทะ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป วิริยะ คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง จิตตะ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลหายไป อุทิศตัว อุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ วิมังสา คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผลคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวว่า หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ และมีความสุขได้ด้วยศรัทธา ความเชื่อมั่น เป็นหลักการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขกับงาน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2550) ยิ่งได้รวมพลังกับธรรมข้ออื่นก็จะเพิ่มความสำเร็จเพิ่มความสุขในการทำงานยิ่งขึ้น นั้น เรียกว่าอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ เป็นองค์ธรรมหนึ่งที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ วิริยะ เป็นองค์ธรรมความเพียรที่เกิดจากตนเอง และความเพียรที่บุคคลอื่นช่วยกระตุ้น จิตตะ ใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยเสมอ ทำกิจการงานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน ตรวจสอบข้อบกพร่องเป็นต้นอิทธิบาท 4 ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาถึงอิทธิบาท 4 ประการ คือ เจริญอิทธิบาท ประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดฉันทะ และความเพียร ที่มุ่งมั่นเจริญอิทธิบาทประกอบด้วย วิริยสมาธิปธานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิด จากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์ เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย จิตตสมาธิปธานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิด จากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์ เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย

วิมังสาสมาธิประธาน สังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากวิมังสา และความเพียรสร้างสรรค์ เพราะฉะนั้น อธิปไตย 4 มีองค์ประกอบ ดังนี้ ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในกุศล คือ ความประสงค์จะทำยิ่งขึ้น ความพึงพอใจ ความไม่ใคร่เพื่อจะทำ ความพอใจในธรรม ฉันทสมาธิ หมายถึง สมาธิที่เกิดจาก ฉันทะ วิริยะ หมายถึง การปรารถนาคความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ จิต หมายถึง มโนมานัส มโน วิญญูณธาตุที่สมกัน และประธานสังขารหมายถึง ความเพียรที่มุ่งมั่น (ประธาน) ปรารถนาคความเพียรประคองจิต ความขะมักเขม้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) (ความบากบั่น ความตั้งหน้าความพยายาม ความอดุสาหะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง ความก้าวไปอย่างไม่ทอดย ความไม่ทอดทิ้งธุระความประคับประคอง ธุระไว้ด้วยดีวิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยะพละสัมมาวายามะ วิมังสา หมายถึง ปัญญา กิริยาที่รู้ชัดสรุพบว่า อธิปไตย 4 ทางแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วยหลัก 4 อย่าง ได้แก่ 1) ฉันทะ คือ ความพอใจความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ คือ ความเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดย 3) จิตตะ คือ ความคิดจดจ่อจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ และ 4) วิมังสา คือ ความสอบสวนไตร่ตรอง หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2552)

จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีมีเข้าบทบาทอย่างมากในด้านการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศจากเดิมนำไปสู่การศึกษาแบบดิจิทัลสมัยใหม่ เพื่อแก้ปัญหาการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแก่เยาวชนเพื่อให้เข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางด้านความรู้และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพขึ้นได้อย่างเท่าเทียมกันและยุคดิจิทัลเป็นยุคที่เทคโนโลยีได้ถูกนำมาเพื่อพัฒนาต่อยอดของเทคโนโลยีทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถทำงานเองได้อย่างอัตโนมัติและเพื่อเพิ่มให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการนำมาใช้กับผู้เรียนของยุคปัจจุบันนี้ยังมีบริบทของสังคมไทยที่คงมีฐานในด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งทำให้เกิดการประยุกต์นำหลักธรรมอภิปาธ 4 เข้ามาปรับใช้ในการศึกษาต่อผู้เรียน คือ เยาวชนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในด้านการเรียนและการใช้ชีวิตให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

ภาพที่ 1 การประยุกต์ใช้หลักอภิปาธ 4 เพื่อพัฒนาเยาวชน

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาเยาวชน

1. ด้านฉันทะ ควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากทางโรงเรียนไว้คอยตรวจสอบและดูแลคอยให้กำลังใจกับนักเรียนเยาวชนที่ออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียนต่อสังคม และประสานงานกับหน่วยงานชุมชนที่นักเรียนเข้าไปทำกิจกรรมเพื่อที่จะได้ทำงานอย่างสะดวกมากกว่าเดิมอีกทั้ง มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้พร้อมไปด้วยฉันทะ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาในเรื่องของการสอนเพื่อให้เกิดความพอใจ ความไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการสอนโดยเฉพาะการสอนใช้สื่อออนไลน์ในวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างจะทำให้เด็ก ๆ เห็นภาพเรียนรู้ได้เร็วทำให้เด็ก ๆ ผู้เรียนและผู้สอนมีความพอใจในสิ่งที่สอนและเรียนก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหมาย

2. ด้านวิริยะ ควรมีการควบคุมความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบของทางโรงเรียนให้มากที่สุด ควรมีการจัดแผนและนโยบายของโรงเรียนเพื่อไว้รองรับการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักเรียนไม่ใช่ทำปีต่อปีอีกทั้งมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนหาสื่อใหม่ ๆ ที่น่าสนใจเพื่อจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของอิทธิบาท 4 ในการเรียนการสอน พร้อมไปด้วยวิริยะความเพียรพยายามของผู้สอนและผู้เรียนในการเตรียมข้อมูลและสื่อใหม่ ๆ พร้อมให้เด็ก ๆ ได้ปรับตัวเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะใช้ความยากลำบาก ใจสู้ไม่ย่อท้อ ไม่ท้อแท้ ต่ออุปสรรค ต้องเอาชนะให้ได้และทำให้สำเร็จตามที่หวัง มีความเพียรพยายามในสิ่งที่ทำก็จะไม่หยุดการทำงานให้สำเร็จ หากครูผู้สอนมีความเพียรพยายามศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลพัฒนาตนเองอยู่เสมอก็จะทำให้ผู้สอนมีทักษะการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและผู้เรียนก็มีคุณภาพการเรียนเพิ่มขึ้นเช่นกัน

3. ด้านจิตตะ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนนั้น ๆ ทราบล่วงหน้าว่าการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง และเตรียมตัวให้พร้อมทุกครั้งก่อนออกไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อจะได้ไม่เกิดความผิดพลาดในการเรียนรู้กิจกรรมนอกห้องเรียน อีกทั้งมีการส่งเสริมการสอนกระบวนการการสอนแบบใหม่อาศัยสื่อออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดที่จะเอาใจใส่และจดจ่อกับการเรียน ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ ไปพร้อมด้วยจิตตะ เป็นการเอาใจใส่ฝึกฝนในการสอน ถ้าไม่เอาใจใส่ในการสอนแล้วการสอนนั้นก็จะเป็นผลสำเร็จตามที่ผู้สอนมุ่งหวัง วิธีการที่จะทำให้เกิดการเอาใจใส่ คือ การศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ก็เปรียบเสมือนว่ามีทรัพย์จิตตะ ครูผู้สอนนั้นก็จะเป็นสนใจไม่รับรู้เรื่องอื่นมีจิตใจจดจ่อยอมทำให้มีสมาธิเกิดขึ้น

4. ด้านวิมังสา ควรทำประสานหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความสำคัญและร่วมมือกับนักเรียนในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมอย่างแท้จริง ควรเปิดการฝึกอบรมให้เข้าใจหลักธรรมอย่างแท้จริงเสียก่อน ถ้าไม่อบรมให้ความรู้ก่อนแนะนำผู้อื่นในทางที่ผิดได้และควรอบรมวิธีการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเนื่องจากนักเรียนบางคนไม่เคยมีประสบการณ์เรียนรู้เทคโนโลยีและไม่เคยออกไปนอกสถานที่ อีกทั้งมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมสื่อออนไลน์ใหม่ ๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจในเรื่องของอิทธิบาท 4 ที่พร้อมไปด้วยวิมังสา การสอนเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาในเรื่องของที่สอน เพื่อให้เกิดการไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง ศึกษาหาเหตุผล ตรวจสอบโดยข้อบกพร่องขัดข้องในเรื่องของการสอน รู้จักทดลองและคิดค้นหาทางแก้ไขปัญหาปรับปรุงโดยใช้ปัญญาสติปัญญานำไปแก้ไข้ปัญหา ซึ่งครูผู้สอนต้องคิดค้นหาเหตุผล ทดสอบทดลองมีการพิจารณาต่อไป เช่น คิดว่าคนนี้เกิดจากอะไรทำไมถึงเป็นอย่างนี้วิมังสานั้นเป็นการสอนที่ผู้สอนควรพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบตราหาเหตุผลในการเรียนรู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร เหตุผลที่ดีหรือวิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในการสอนต้องดูเหตุปัจจัย องค์ประกอบที่ทำให้ผู้สอนประสบความสำเร็จในสิ่งที่สอนได้

สรุป

การศึกษามีบทบาทมากและมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลต่อการพัฒนาชีวิตของเยาวชนในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจการเมือง และเทคโนโลยีสิ่งต่าง ๆ ก็ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคม จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ทุกคนควรต้องหันกลับมาทบทวนด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้นซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีสิ่งที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ก็ยกอย่าง ก็คือ ผู้สอนที่จะต้องมึลักษณะเป็นกัลยาณมิตรสามารถให้ความรู้กับเยาวชนอย่างถูกต้องเหมาะสมครบถ้วนสามารถโน้มน้าวและส่งเสริมให้เยาวชนสามารถนำสิ่งที่ถูกต้องที่ได้จากการเรียนรู้มาคิดพิจารณาอย่างแยกแยะจนเกิดปัญญาสามารถแยกแยะด้วยตนเองและสามารถที่จะฝึกควบคุมจิตใจให้สงบเพื่อจะได้นำมาเป็นพื้นฐานการพัฒนาได้ง่ายและปัญหาต่าง ๆ ที่เยาวชนเป็นผู้ก่อก็จะลดน้อยถอยลงไปซึ่งจะเป็นผลให้เยาวชนสามารถดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขและประเทศชาติได้เจริญรุ่งเรืองรุ่งเรืองโดยการพัฒนาเยาวชนตามแนวทางพระพุทธศาสนาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกถือเป็นสิ่งมีค่ายิ่ง ซึ่งเปรียบเสมือนขุมทรัพย์แห่งความรู้ที่ได้ซึมลึกเข้าไปสู่ทั้งทางด้านความคิดและอุดมการณ์ของคนไทยที่มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากตั้งแต่โบราณมาตั้งนั้น โรงเรียนควรได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่แนวทางแห่งความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน โดยใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมอันดี คือ ความเมตตาเป็นฐานในการดำเนินชีวิตโดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตร เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนมีพัฒนาตามหลักของพุทธธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญาความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรู้ได้ถูกต้องดั่งงามด้วยสติสัมปชัญญะเป็นไปตามคุณค่าในด้านการเรียนการสอนประยุกต์อิทธิบาทธรรมในการจัดการเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์เอื้ออาทรเป็นกัลยาณมิตรต่อกันส่งเสริมทั้งความเมตตาจึงจัดได้ว่า การเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยนักเรียนควรปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นแนวทางในการเรียนในการทำงานให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้ทรงสดับไว้ซึ่งประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ 1) ด้านฉันทะ ควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากทางโรงเรียนไว้คอยตรวจสอบและดูแลคอยให้กำลังใจกับนักเรียนเยาวชนที่ออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียนต่อสังคม และประสานงานกับหน่วยงานชุมชนที่นักเรียนเข้าไปทำกิจกรรมเพื่อที่จะได้ทำงานอย่างสะดวกมากกว่าเดิม 2) ด้านวิริยะ ควรมีการควบคุมความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบของทางโรงเรียนให้มากที่สุดควรมีการจัดแผนและนโยบายของโรงเรียนเพื่อไว้รองรับการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักเรียนไม่ใช่ทำปีต่อปี 3) ด้านจิตตะ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนนั้น ๆ ทราบล่วงหน้าว่าการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง และเตรียมตัวให้พร้อมทุกครั้งก่อนออกไปปฏิบัติหน้าที่เพื่อจะได้ไม่เกิดความผิดพลาดในการเรียนรู้กิจกรรมนอกห้องเรียน 4) ด้านวิมังสา ควรทำประสานหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญและร่วมมือกับนักเรียนในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมอย่างแท้จริง ควรเปิดการฝึกอบรมให้เข้าใจหลักธรรมอย่างแท้จริงเสียก่อน ถ้าไม่อบรมให้ความรู้ อาจแนะนำผู้อื่นในทางที่ผิดได้และควรอบรมวิธีการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเนื่องจากนักเรียนบางคนไม่เคยมีประสบการณ์และไม่เคยออกไปนอกสถานที่ ซึ่งต่อเนืองหนุนเสริมกันจะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้จึงจะทำให้เราประสบผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหวัง ด้วย “หลักอิทธิบาท 4” เพื่อพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดศรัทธาอย่างยิ่งในพระรัตนตรัย มุ่งนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไว้เป็นกรอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสนาไปใช้ในการแก้ปัญหาป้องกันและพัฒนาชีวิตที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธัญญา แสงตันชัย. (2561). การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน
ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวารากุล). (2561). ศึกษาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยยุคดิจิทัล.
ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุง และขยายความ. (พิมพ์ครั้งที่ 11).
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- _____ (2552). การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พุทธทาสภิกขุ. (2537). การทำงานที่เป็นสุข. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- ไพโรจน์ ชินศิริประภา. (2550). สนุก สุขใจ ได้ปัญญา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิไทยคม.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาทุก. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุ๊คส์พลัสเคชั่นส์ จำกัด.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2544). หนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.
กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2550). การบริหารจัดการแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อติพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 6(1), 173-184.
- Hogan M.J. (2005). Adolescents and media violence: Six crucial issues for practitioners. New York:
Med Clin.